

УДК 37.091.12: [005.336.2 + 005.963]:377.36:796.071.4–053.5

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ІНТЕГРАЦІЇ СПОРТИВНОЇ ПЕДАГОГІКИ І ПСИХОЛОГІЧНОЇ НАУКИ

Світлана Табінська, Людмила Черкашина

Придніпровська державна академія фізичної культури і спорту

Анотації:

Актуальність теми дослідження. Проблемне функціонування галузі фізичної культури і спорту негативно впливає як на розвиток олімпійського руху в Україні, так і на формування міжнародного авторитету та іміджу нашої країни на європейському і світовому рівні, а також на етапи спортивної кар'єри спортсменів. **Мета дослідження** – визначити теоретичні основи інтеграції спортивної педагогіки і психологічної науки в удосконаленні професійної підготовки майбутніх тренерів-викладачів ДЮСШ і, як наслідок, загальної системи багаторічної підготовки спортсменів. **Методи дослідження.** Теоретичні: загальнонаукові – аналіз, синтез, порівняння, узагальнення, систематизація та зіставлення різних поглядів на досліджувану проблему; конкретно-наукові – метод ретроспективного аналізу спеціальної літератури – для визначення теоретичних основ інтеграції спортивної педагогіки і психологічної науки в удосконаленні загальної системи багаторічної підготовки спортсменів.

Результати роботи і ключові висновки. У статті позначені теоретичні основи інтеграції спортивної педагогіки і психологічної науки в удосконаленні загальної системи багаторічної підготовки спортсменів. Показано наявність закладених психологічної наукою перспективних

Theoretical Background of the Integration of Sport Education and Psychological Science

Relevance of the research topic. The problematic functioning of the physical education and sports industry negatively affects both the development of the Olympic movement in Ukraine, and the formation of international authority and the image of our country at the European and world level, as well as the stages of the athletes' sports career. **The purpose of the study** is to determine the theoretical foundations of the integration of sports pedagogy and psychological science in improving the professional training of future trainers and teachers of the Children's and Youth Sports School and, as a result, the general system of long-term training of athletes. **Research Methods.** Theoretical: general scientific – analysis, synthesis, comparison, generalization, systematization and comparison of different views on the problem under study; specific scientific – a method of retrospective analysis of specialized literature – to determine the theoretical foundations of the integration of sports pedagogy and psychological science in improving the general system of multi-year training of athletes.

Results of work and key findings. The article outlines the theoretical foundations of

Теоретические основы интеграции спортивной педагогики и психологической науки

Актуальность темы исследования. Проблемное функционирование отрасли физической культуры и спорта негативно влияет как на развитие олимпийского движения в Украине, так и на формирование международного авторитета и имиджа нашей страны на европейском и мировом уровне. **Цель исследования** – определить теоретические основы интеграции спортивной педагогики и психологической науки в совершенствовании профессиональной подготовки будущих тренеров-преподавателей ДЮСШ и, как следствие, общей системы многолетней подготовки спортсменов. **Методы исследования.** Теоретические: общенаучные – анализ, синтез, сравнение, обобщение, систематизация и сопоставления различных взглядов на исследуемую проблему; конкретно-научные – метод ретроспективного анализа специальной литературы – для определения теоретических основ интеграции спортивной педагогики и психологической науки в совершенствовании общей системы многолетней подготовки спортсменов.

Результаты работы и ключевые выводы. В статье обозначены теоретические основы интеграции спортивной педагогики и психологической науки в совершенствовании общей системы многолетней подготовки спортсменов. Показано наличие заложенных психологичес-

концепцій, що до сих пір не використовуються сучасними тренерами для вдосконалення загальної системи багаторічної підготовки спортсменів. Уточнено зміст дефініцій «становлення особистості спортсмена як суб'єкта спортивної діяльності», «надійність спортивних досягнень» і запропонований конструкт індивідуального психолого-педагогічного супроводу становлення спортивної кар'єри спортсмена. З'ясовано, що важливі фундаментальні та прикладні знання спортивної педагогіки і психологічної науки недостатньо екстраполюються і трансформуються в практику спортивної підготовки і бажаний змагальний результат українських спортсменів, що викликає необхідність їх подальшого включення і застосування в системі професійної підготовки.

Ключові слова:

професійна підготовка тренера, система багаторічної підготовки, суб'єкт спортивної діяльності, індивідуальне психолого-педагогічне супровід.

the integration of sports pedagogy and psychological science in improving the general system of long-term training of athletes. The content of the definitions "the formation of an athlete's personality as a subject of sports activity" and "reliability of sports achievements" has been clarified and a construct of individual psychological and pedagogical support for the formation of an athlete's sports career has been proposed. It was found that the important fundamental and applied knowledge of sports pedagogy and psychological science is not sufficiently extrapolated and transformed into the practice of sports training and the desired competitive result of Ukrainian athletes, which necessitates their further inclusion and application in the vocational training system.

professional training of a trainer, system of long-term training, subject of sports activity, individual psychological and pedagogical support.

кой наукой перспективных концепций, что до сих пор не используются современными тренерами для совершенствования общей системы многолетней подготовки спортсменов. Уточнено содержание дефиниций «становление личности спортсмена как субъекта спортивной деятельности», «надежность спортивных достижений» и предложен конструкт индивидуального психолого-педагогического сопровождения становления спортивной карьеры спортсмена. Выяснено, что важные фундаментальные и прикладные знания спортивной педагогики и психологической науки недостаточно экстраполируются и трансформируются в практику спортивной подготовки и желаемый соревновательный результат украинских спортсменов, что вызывает необходимость их дальнейшего включения и применения в системе профессиональной подготовки.

профессиональная подготовка тренера, система многолетней подготовки, субъект спортивной деятельности, индивидуальное психолого-педагогическое сопровождение.

Постановка проблеми. Зміни у форматі комерціалізації і професіоналізації спорту детермінують необхідність розробки нового підходу до системи професійної підготовки майбутніх тренерів-викладачів ДЮСШ. Очевидно, що період проблемного функціонування галузі фізичної культури і спорту негативно впливає як на розвиток олімпійського спорту в Україні (наявне бажання керівників спорту замовчувати підсумки Олімпіади, привертаючи увагу до усіх і різноманітних міжнародних змагань, підкреслюючи другорядні успіхи), так і на формування міжнародного авторитету та іміджу нашої країни на європейському і світовому рівні. А також на подальшу кар'єру спортсменів.

Так, останні більш ніж скромні змагальні досягнення українських спортсменів, відображені у медальних підсумках Олімпіади у Ріо-де-Жанейро (лише 11 медалей, з них усього дві золоті, що є найнижчим показником за часи незалежності), викликали замість очікуваного масового ентузіазму і гордості за країну – біль, розчарування і втрату віри в подальші олімпійські перемоги у багатьох пересічних громадян [11, 12].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Спрямувавши наукові зусилля на пошуки причин непереконливих олімпійських виступів, серед іншого відмічаємо: традиційно влаштована система підготовки спортсменів передбачає *локальну орієнтацію* або на підвищення функціональної підготовленості, або на розвиток окремих спортивних здібностей (координаційних, анаеробних, аеробних, сили, швидкості, гнучкості у суглобах), або на оволодіння фізичними вправами й доведення їх до досконалості; або на психологічну діагностику особистісних характеристик спортсменів, специфіку їх формування та збереження під впливом занять даним видом спорту. При цьому, індивідуальний психолого-педагогічний супровід спортивної діяльності, у тому числі становлення спортсменів як її суб'єктів, відсутній. Хоча аналогічні технології вже створені і успішно функціонують на рівні складних соціотехнічних систем діяльності [16].

Підтвердженням такої специфічної й, очевидно, не досить ефективної в умовах практики системи спортивної підготовки, між іншим, виступає відсутність у тренерів потрібної кваліфікації як психологів та вмінь психоаналітичної терапії (освітні програми підготовки здобувачів ступеня вищої освіти «бакалавр» і «магістр» за спеціальністю 017 «Фізична культура і спорт» не передбачають отримання ними вказаних компетентностей). Принагідно уточнимо, що в сучасній психології психотерапія розглядається не лише з точки зору лікування серйозних психічних розладів, а й у широкому розумінні як самопізнання, саморозвиток і розкриття свого потенціалу, до чого ми привертаємо особливу увагу.

Між іншим, розвинені країни вже давно визначили значущість психологічної підготовки для організації ефективної спортивної діяльності та вживають певних заходів, спрямованих на отримання тренерами відповідних психологічних знань [122, с. 6]. Україна теж вже прийняла «Стратегію формування сучасної системи олімпійської підготовки на період до 2020 року» [14], офіційно задекларувавши важливість «визначення пріоритетів прикладної науки, орієнтованої на розв'язання проблем спорту вищих досягнень».

Відтак авторські спостереження за існуючою ситуацією у ЗВО, що ведуть підготовку здобувачів вищої освіти з спеціальності 017 «Фізична культура і спорт» та загальною багаторічною підготовкою спортсменів дозволяють експлікувати ряд суттєвих протиріч, які посилюють гостроту актуалізованої та окресленої наукової проблеми, зокрема між:

- традиційним розумінням науковою спільнотою необхідності психологічного супроводу діяльності спортсменів (що з'явилося ще на початку ХХ ст., коли для позначення будь-якої практики впливу на людську психіку й управління було введено термін «психотехніка»), ускладненням і насиченістю психологічного змісту сучасної спортивної праці з одного боку, та відсутністю системи психологічного забезпечення спортивної підготовки українських спортсменів;

- перманентним зростанням рівня спортивних досягнень спортсменів олімпійського класу, загостренням між ними змагального суперництва на світовій арені та локальною орієнтацією існуючої системи підготовки в аматорському спорті на функціональну, фізичну, або психологічну складову, в якій спортсмен, як правило, постає лише як *об'єкт* професійної діяльності впливу й управління з боку тренера, спортивного психолога та інших суб'єктів, які беруть участь у становленні та супроводі спортивної діяльності;

- тенденціями до граничної мобілізації резервних можливостей й максимального розвитку індивідуальних задатків для демонстрації найвищих спортивних можливостей у головних спортивних змаганнях чотирьохріччя в екстремальних умовах змагань на Олімпіадах та відсутністю кваліфікованого індивідуального психолого-педагогічного супроводу і психотерапевтичної допомоги у загальній системі багаторічної підготовки спортсменів;

- комерціалізацією і професіоналізацією сучасного аматорського спорту та відсутністю у значної частини спортсменів навіть олімпійського рівня важливих ознак *суб'єктів* спортивної діяльності (наприклад, внутрішньої стійкої мотивації до креативу та просування іміджу власної держави) [12].

Мета дослідження – окреслити теоретичні засади інтеграції спортивної педагогіки і психологічної науки у вдосконаленні професійної підготовки майбутніх тренерів-викладачів ДЮСШ та, як наслідок, й загальної системи багаторічної підготовки спортсменів.

Матеріал і методи дослідження. Теоретичні: загальнонаукові – аналіз, синтез, порівняння, узагальнення, систематизація та зіставлення різних поглядів на досліджувану проблему; конкретно-наукові – метод ретроспективного аналізу фахової літератури – для окреслення теоретичних засад інтеграції спортивної педагогіки і психологічної науки у вдосконаленні загальної системи багаторічної підготовки спортсменів.

Результати дослідження. Проведений ретроспективний аналіз фахової літератури та узагальнення різних підходів до поставленої наукової проблеми дозволив визначити *надійність спортивних досягнень* як системну характеристику спортивної діяльності (включає не лише функціональну підготовленість, рівень розвитку спортивних здібностей, оволодіння фізичними вправами й доведення їх до досконалості тощо, але й ступінь прояву ознак суб'єктності у спортсменів, психологічний і педагогічний супровід їх багаторічної підготовки), що забезпечує стабільну ефективність виступів спортсмена в мінливих, важких і нерідко екстремальних умовах головних змагань.

До ознак суб'єкта спортивної діяльності ми відносимо:

- відповідальність спортсмена у досягненні спортивного результату;
- здатність активно приймати рішення відповідно до мінливої, важкої й екстремальної спортивної ситуації;
- здатність до самоорганізації та спортивної саморегуляції;
- емоційний інтелект, психоемоційну стійкість та емоційну гнучкість;
- високу цілеспрямованість;
- наявність гострого бажання до успішної публічної самореалізації у спорті;
- системність, цілісність і стійкість морально-вольових якостей спортсмена;
- внутрішню стійку мотивацію до творення і просування іміджу власної держави;
- здатність до ефективної когнітивної діяльності;
- наявність інтелектуальних якостей;
- наявність навичок до самопізнання та рефлексії спортивної діяльності;
- наявність ініціативності, рішучості, дисциплінованості;
- здатність до розподілу сил на період змагань;
- здатність до відновлення психоемоційної сфери після тимчасових невдач, відчуття віри у себе і свої можливості;
- здатність підтримувати високий рівень резистентності до впливу суми зовнішніх і внутрішніх дестабілізуючих стрес-факторів;
- здатність до групової згуртованості (особливо у командних видах спорту);
- здатність до самовизначення, самореалізації та інтеріоризації згідно зі своїми задумами і прагненнями;
- здатність до самовдосконалення та самотворення власної особистості.

Становлення особистості спортсмена як *суб'єкта спортивної діяльності* розуміємо як свідомий розвиток мотиваційно-ціннісних установок, емоційно-вольових і комунікативних якостей та інших суспільно значущих рис, що максимально розкриваються в індивідуальному іміджі спортсмена та стають неповторними саме у спорті вищих досягнень.

Індивідуальний психолого-педагогічний супровід становлення спортивної кар'єри спортсмена розглядаємо як:

- полісуб'єктний процес, спрямований на допомогу в становленні і розвитку особистості спортсмена, зокрема шляхом цілеспрямованого та систематичного формування тренером мотиваційно-ціннісних установок, емоційно-вольових і комунікативних якостей та інших суспільно значущих рис. Це можливо при умові використання набутих тренером інтегрованих знань, умінь, навичок із спортивної педагогіки та психологічної науки;
- систему заходів з індивідуальної психологічної та педагогічної допомоги спортсмену (у тому числі, озброєння його засобами і прийомами, що дозволять активно оволодівати власною поведінкою, змінювати непродуктивні структури діяльності і виводити себе на більш високий рівень розвитку), а також сприяння опануванню особливостями їх застосування відповідно до етапу його професійного становлення.

Продовжуючи виклад основних результатів нашого теоретичного дослідження, зазначимо, що на користь вибору діяльнісного підходу у якості концептуального до вдосконалення системи професійної підготовки майбутніх тренерів-викладачів ДЮСШ, свідчать наступні аргументи:

- діяльнісний підхід у загальній системі багаторічної підготовки спортсменів цілком відповідає предметному аспекту спортивної діяльності;
- він забезпечує нові можливості для асиміляції широкого кола психологічних проблем у практику спортивної підготовки.

Отже, особистість спортсмена у рамках окресленого нами підходу постає цілісним полісистемним утворенням, що відображає соціальну сутність суб'єкта спортивної діяльності і міжособистісних відносин між усіма учасниками спортивної підготовки.

Дискусія. На думку авторів [2, 4, 9], основним продуктом спортивної діяльності – є змагальний результат. *Надійність спортивних досягнень у змаганнях* розглядається ними як властивість, детермінована переважно *особливостями особи спортсмена*. При цьому визначальним системоутворюючим фактором мобілізації наявних функціональних резервів, а отже й надійності змагальної діяльності, вчена [5] вважає саме психічні прояви даної особи.

Нам імponує думка Г. Д. Бабушкіна [10] і Л. А. Небитової [5] про те, що основною причиною низької *результативності змагальної діяльності* спортсмена є відношення до нього як до «об'єкту» спортивної діяльності й управління ним зі сторони тренера або спортивного психолога, а не як до цілком самостійного «суб'єкта». І це тоді, коли головною ланкою, котра пов'язує всі напрямки наукових досліджень з проблеми багаторічної підготовки спортсменів є саме «суб'єкт» спортивної діяльності [210].

Натомість, відомий представник психоаналітичної течії К. Г. Юнг, якого цитують Р. Фрейдер і Д. Фейдимен [15, с. 171] вважав, що в кожній людини є тенденція до *індивідуалізації* чи *саморозвитку*, і психіка має природжене прагнення до цілісності. Він писав, що «оскільки *індивідуальність* містить у собі нашу таємну, досконалу і незрівнянну унікальність» *індивідуалізація* означає «становлення єдиної, цільної істоти, очікування нашого власного самозвеличення».

Подібної точки зору притримується В. М. Платонов, який зазначає, що «необхідна також постійна робота над формуванням найбільш ефективної моделі змагальної діяльності, що спирається, зокрема, на *індивідуальність* спортсмена, сильні риси його підготовленості» [7, с. 275]. «*Індивідуальність* як стійка ознака конкретної людини виявляється з передбачуваною регулярністю, що значною мірою зумовлює результативність тренувальної та змагальної діяльності. Відноситься це до різних сторін підготовленості спортсмена, в тому числі і психічної» [8, с. 650].

У свою чергу, О. Гринь і В. Воронова [3] підтверджують важливість інтеграції і впровадження досягнень психології у практику вдосконалення підготовки спортсменів. Вони вважають, що психологічний супровід підготовки спортсменів має бути орієнтований не стільки на ліквідацію несприятливих проявів психіки, скільки на мобілізацію психічних резервів підвищення ефективності тренувального процесу, надійності і результативності змагальної діяльності, на «психологічно обґрунтовану організацію всього процесу багаторічної підготовки спортсменів» [3, с. 29].

Г. Б. Горська [4] до важливої умови ефективності забезпечення надійності змагального результату відносить зміну і формування нових форм соціально-психологічних відносин у форматі «спортсмен-тренер», де вони обидва рівноправні і активні діячі у плануванні та реалізації багаторічної системи підготовки. На її думку, важливим залишається формування у майбутнього тренера достатнього рівня компетентності з психології спорту. Адже, це дозволяє, наприклад, точку зору спортсмена сприймати як позицію партнера в спільній діяльності. Суттєво, що за такого підходу спортсмен ніби «перетворюється» з пасивного учасника спортивної діяльності на активного діяча, який вже не є виключно об'єктом різноманітних тренувальних впливів і навантажень, але стає відповідальним суб'єктом цієї діяльності, здатним відігравати активну роль у всіх заходах, що спрямовані на вдосконалення спортивної майстерності.

На думку А. В. Родіонова [13], основним завданням є не тільки визначення структури особистості спортсмена і збагачення її конкретним експериментальним змістом, але й пошук шляхів удосконалення психологічного забезпечення діяльності в спорті та наповнення його практичним спрямуванням.

Г. Д. Бабушкін [10] вказує, що управління процесом становлення спортсмена як суб'єкта діяльності повинно носити індивідуальний характер, враховуючи індивідуально-психологічні особливості особистості, адже цей процес зачіпає суто особистісні його характеристики (цілі, мотиви, потреби, ціннісні орієнтації тощо).

Особливості організації психологічного супроводу спортивної діяльності висвітлені Г. Д. Бабушкіним [10], Г. В. Ложкіним, А. Б. Колосовим [5] та ін.

Така кількість і різноманітність розроблених наукових концепцій свідчить про наявність закладених психологічною наукою і невикористаних сучасними тренерами суттєвих ресурсів та технологій до проблеми вдосконалення загальної системи багаторічної підготовки спортсменів.

Висновки. З'ясовано, що нині діюча загальна система спортивної підготовки побудована так, що особистість спортсмена сприймається через призму певних параметрів (приміром, показники розвитку спортивних здібностей, функціональної підготовленості тощо) або виступає як засіб формування технічного арсеналу чи інших локальних результатів. Таким чином, насправді приділяється гіпертрофована увага до тілесної (фізичної) сторони на шкоду психічній складовій активності спортсмена.

Спілкування тренера і спортсмена повинно відбуватися таким чином, щоб воно характеризувалося безперервним «обміном реакцій» і кожен з них сприймав іншого як «суб'єкта», здатного змінити свою поведінку, спрямовану на вдосконалення спортивної підготовки і досягнення високого змагального результату. Це залежить від внутрішніх психологічних установок спортсмена та специфічних ознак суб'єкта спортивної діяльності.

У якості вихідного концептуального задуму розробки теоретико-методологічних основ індивідуального психолого-педагогічного супроводу становлення спортивної кар'єри має стати всебічне використання положень діяльнісного підходу у ході вдосконалення системи професійної підготовки майбутніх тренерів-викладачів ДЮСШ.

Важливі фундаментальні та прикладні знання спортивної педагогіки і психологічної науки поки що *точкове* та *надто обережно* екстраполюються й трансформуються у практику спортивної підготовки і бажаний змагальний результат українських спортсменів, що викликає необхідність їхнього подальшого залучення.

Перспективи подальших досліджень полягають у теоретичному обґрунтуванні індивідуального психолого-педагогічного супроводу спортсмена як суб'єкта спортивної діяльності від етапу початкової підготовки до етапу максимальної реалізації індивідуальних можливостей й збереження вищої спортивної майстерності.

Список літературних джерел

1. Бабушкин Г. Д. Психологическое сопровождение становления спортсмена субъектом деятельности: постановка проблемы. *Физическая культура и спорт. Омский научный вестник*. №3 (119). 2013. С. 170–174.
2. Воронова В. І. Психологія спорту: Навч. посібник. К.: Олімпійська література, 2007. 298 с.
3. Горбунов Г. Д. Психопедагогика спорта. 2-е изд., перераб. и доп. 2006.
4. Гринь О., Воронова В. Система психологічного забезпечення підготовки спортсменів як проблема сучасної психології спорту. *Спортивний вісник Придніпров'я*. 2015. № 3. С. 29–34.
5. Горская Г. Б. Психологическое обеспечение многолетней подготовки спортсменов. Краснодар. 1995. 182 с.
6. Ложкин Г. В., Колосов А. Б. От психологического обеспечения к психологическому сопровождению субъекта спортивной деятельности. *Спортивный психолог*. 2012. № 3. С. 5–12.
7. Небытова Л. А. Спортсмен как субъект спортивной деятельности. *Интеграция образования*. 2007. № 1. С. 95–99.
8. Платонов В. Н. Периодизация спортивной тренировки. Общая теория и ее практическое применение. К.: Олимпийская литература, 2014. 624 с.
9. Платонов В. Н. Система подготовки спортсменов в олимпийском спорте. Общая теория и ее практические приложения: учеб. [для тренеров]: в 2 кн. К.: Олимпийская литература, 2015. Кн. 1. 680 с.
10. Приходько В. В., Шевяков О. В. До проблеми визначення сутності суб'єкта спортивної діяльності. *Науковий*

References

1. Babushkin G. D. Psychological support for the formation of an athlete as a subject of activity: statement of the problem. *Physical Culture and sport. Omsk Scientific Herald*. No. 3 (119). 2013. S. 170–174.
2. Voronova V. I. *Psychology of Sport: Nav. posibnik*. K.: Olimpiyska Literature, 2007. 298 s.
3. Gorbunov G. D. *Psychopedagogy of sport*. 2nd ed., Revised. and add. 2006.
4. Grin O., Voronova V. The system of psychological care for the training of sportsmen in the problem of basic psychological sports. *Sports visitor Pridniprova*. 2015. No 3. S. 29–34.
5. Gorskaya G. B. *Psychological support for many years of training athletes*. Krasnodar. 1995. 182 s.
6. Lozhkin G. V., Kolosov A. B. From psychological support to psychological support of a subject of sports activity. *Sports psychologist*. 2012. No. 3. P. 5–12.
7. Nebytova L. A. Athlete as a subject of sports activity. *Education Integration*. 2007. No 1. S. 95–99.
8. Platonov V. N. Periodization of sports training. General theory and its practical application. K.: Olympic literature, 2014. 624 p.
9. Platonov V. N. The system of training athletes in Olympic sports. General theory and its practical applications: textbook [for trainers]: in 2 books. K.: Olympic literature, 2015. Book. 1. 680 s
10. Prikhodko V. V., Shevyakov O. V. Prior to the problem, the daily value of the sub-sports sub-activity. The science newsletter of the Kherson Sovereign University. *Seriya*

вісник Херсонського державного університету. Серія Психологічні науки. 2017. Вип. 3. Том 1. С. 132–137.

11. Приходько В. Формування сучасної системи підготовки спортсменів : монографія. Дніпро: Інновація, 2019. 384 с.

12. Приходько В.В., Шевяков О.В., Табінська С.О. Індивідуальний психолого-педагогічний супровід спортсмена у системі багаторічної підготовки. *Спортивний вісник Придніпров'я*. 2018. №1. С. 76–80.

13. Родионов А.В. Психология – спорту высших достижений. *Спортивный психолог*. 2008. №1 (13). С.4–7.

14. Стратегія формування сучасної системи олімпійської підготовки на період до 2020 року. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/592-2009-%D1%80>

15. Фрейджер Р., Фейдимен Д. Личность: теории, эксперименты, упражнения. СПб. : Прайм-еврознак, 2001. 864 с.

16. Шевяков О.В. Психологічне забезпечення розвитку соціотехнічних систем. Монографія. Дніпропетровськ: Інновація, 2009. 460 с.

Psychological sciences. 2017. VIP. 3. Volume 1. P. 132–137.

11. Prikhodko V., Akhmetov R., Tomenko O., Tabinska S. Victoria sports rating in the power tool of the sovereign management of sports development in Ukraine. *Sports visitor Pridniprova*. 2019, No. 1. S. 53–63.

12. Prikhodko V. V., Shevyakov O. V., Tabinska S. O. The individual psychological and pedagogical supervisor of the athlete in the system of bagatory training. *Sports visitor Pridniprova*. 2018. No. 1. S. 76–80.

13. Rodionov A. V. Psychology – the sport of higher achievement. *Sports psychologist*. 2008. No1 (13). S. 4–7.

14. The strategy of formulating an essential system of olympic training for the period until 2020. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/592-2009-%D1%80>

15. Frager R., Feydimen D. Personality: theories, experiments, exercises. SPb. : Prime Eurosign, 2001. 864 s.

16. Shevyakov O. V. Psychological support for the development of social and technical systems. Monograph. Dnepropetrovsk: Innovation, 2009. 460 c.

DOI:

Відомості про авторів:

Табінська С. О.; orcid.org/0000-0002-0731-2088; tabinskaasvetlana@gmail.com; Придніпровська державна академія фізичної культури і спорту, вул. Набережна Перемоги, 10, Дніпро, 49094, Україна.

Черкашина Л. П.; orcid.org/0000-0002-1134-5536; sv_ryss@mail.com; Придніпровська державна академія фізичної культури і спорту, вул. Набережна Перемоги, 10, Дніпро, 49094, Україна.